

unei lungi și frumoase elegii, în care între altele se spune, cu o expresivă figură de stil, că «viața noastră este ca pînza de paianjen, pe care brusc un vînt o poate rupe și transforma în nimic»¹, ceea ce va relua M. Costin în *Viața lumii* — și poate nu întîmplător — sub forma «Paianjenii sînt anii și zilele noastre»². Acest pasaj nu apare în versiunile sirbească și românească.

Dar există și fenomenul invers. Versiunea latină, de pildă, în ediția critică a lui Fr. Pfister, are o singură scrisoare a lui Alexandru către maică-sa, Olimpiada, trimisă spre sfîrșitul expediției, și compusă pe puncte, povestind într-un stil sec de cronică cele întreprinse și cele văzute de împărat, încheierea doar fiind ceva mai caldă: «Vidi ibi et alias ammirabiles causas, quas recitare non possum. Gaude mi, carissima mater»³. Versiunea polonă amintește de scrisoare, dar nu o mai transcrie în vreun fel⁴. Versiunile slavă și română însă conțin două scrisori ale lui Alexandru către Olimpiada, una după patru sau cinci, alta după șapte ani de expediție⁵, ambele vibrante și într-un stil care le conferă calitate folclorică și valoare poetică:

«Про мысль кыш'ньюго бога господжн,
и матерн моен Олим'биди царици и
оучителю моемоу Аристотелю пишу
радовати се.

Ге сед'мо лѣто юсть од нелѣже
изыходом одъ тоуду, и за ксѣхъ-з-
лѣтъ не оупнелхомъ вамъ, ни пороучи-
хомъ иже о насъ. Гие же сѣгрѣшнѣе
нѣсть до насъ, ни отъ нелѣже се
юсть; ноу соупротѣкъ стоешнѣмъ
намъ великому царю Дарію, нѣго
раз'бикашѣте и отъ нѣго раз'бикашѣми,
и о семь оумъ скон оупразнѣшѣ,
писати вамъ не доспѣхомъ. Нынѣ же
вѣдомо вамъ да юсть, іако съ нимъ
тришти бик'ше се, іето побѣдихомъ [...].
И кн, іаже о васъ, оупнѣте ми и сами
къ Македонн здрав'ствуйте»⁶.

Eu, Alexandru, împărat peste toți împărații, scriu la muma mea Olimpiada și la dascălul meu Aristotel: sănătate și viață trimiți dumnélor-voastré. Și acum sînt șapte ani de cînd n-am trimis noi la voi, nici voi la noi carte, nici de bine, nici dă rău. Și de aceasta este a noastră vina. Ci să iertați, că pînă acum așa am avut războaie mari, cu toate țările pînă la Persida lui Darie [...]. Iară acum voi să știu și de viața voastră, cum lăcuiți, și cum iaste Machedoniia, și cum auziți de noi. Și fiți sănătoși»⁷.

Din comparația cu versiunea slavă, se vede că nu este vorba de o traducere a textului, ci de introducerea unor idei și a unui stil epistolar autentic

¹ *Historia o żywocie i znamienitych sprawach Aleksandra Wielkiego* (1550), ed. Julian Krzyżanowski, Cracovia, 1939, p. 74: «Żywot nasz jest pajęczynie przyrownan, która widzi sie, że barzo subtylnie sprawiona, a gdy przypadnie na nię wiatr nagly, tedy sie przerywa i w niwecz obraca».

² M. Costin, *Opere*, ed. P. P. Panaitescu, București, 1958, p. 322.

³ Fr. Pfister, *op. cit.*, p. 127.

⁴ *Historia o żywocie...* Aleksandra Wielkiego, ed. J. Krzyżanowski, p. 137: se spune doar că Alexandru a scris mamei și lui Aristotel.

⁵ În versiunile respective scrisorile sînt inversate: cea după cinci ani de expediție este trimisă mai tirziu decît cea scrisă la șapte de la începutul expediției.

⁶ Stojan Novaković, *Приповетка о Александру Великом у старој српској књижевности*, Belgrad, 1878, p. 75. Comp. *Александрия роман об Александре Македонском по русской рукописи XV века*, ed. M. N. Botvinnik, I. S. Lurie, D. V. Tvorogov, Moscova, 1965, p. 39.

⁷ I. C. Chițimia și Dan Simonescu, *Cărțile populare în literatura românească*, București, 1963, t. II, p. 48.